

DRUSKININKŲ LOPŠELIS-DARŽELIS „ŽIBUTĖ“

BENDROJI IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„DUOK VAIKUI SPARNUS“

2021 M.

PRITARTA

Druskininkų lopšelio-darželio „Žibutė“

Ištaigos tarybos 2021 m. spalio 12 d.

posėdyje (protokolo Nr. 2)

PATVIRTINTA

Druskininkų lopšelio-darželio „Žibutė“

direktoriaus 2021 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. V-1-101

BENDROJI IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA 1-6 M. VAIKAMS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Druskininkų lopšelis-darželis „Žibutė“ įsteigtas 1971 m. lapkričio 29 d. Tai savivaldybės biudžetinė įstaiga, turinti viešojo juridinio asmens statusą.

Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.

Tipas – lopšelis-darželis.

Buveinės adresas – Vytauto g. 24a, LT-66128 Druskininkai

Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelis-darželis „Žibutė“ yra ugdymo įstaiga, kuri, vykdydama ikimokyklinį ugdymą, tenkina vaiko, šeimos ir bendruomenės poreikius.

Lopšelyje-darželyje veikia ankstyvojo ir ikimokyklinio ugdymo grupės. Jas lanko vaikai nuo 1 iki 6 metų amžiaus. Programos principai, tikslas, uždaviniai bei ugdymo turinys orientuoti į vaikų poreikių tenkinimą. Įstaigoje vaikas ugdomas įvairiapusiškai, tobulinamos visos pagrindinės kompetencijos ir gebėjimai. Ugdymo procese didelis dėmesys skiriamas vaiko saviraiškai ir kūrybai, poreikio tyrinėti, eksperimentuoti tenkinimui, veiklai su išmaniosiomis priemonėmis, aktyvaus judėjimo ir fizinio raštingumo skatinimui.

Ištaigą lanko įvairių socialinių sluoksnių šeimų vaikai. Dalis vaikų turi tik vieną iš tėvų. Daugėja vaikų su specialiaisiais poreikiais, vaikų, augančių dvikalbėse šeimose, užsieniečių vaikų. Jiems stengiamasi sukurti kuo palankesnes jų ugdymui(si) sąlygas.

Lopšelyje-darželyje vyksta papildomas vaikų ugdymas(sis) : pagal poreikį ir galimybes organizuojami šokių, anglų kalbos būreliai, sudaromos sąlygos lankyti dailės užsiėmimus.

Programoje numatytų priemonių pagalba bus sudaromos sąlygos visų vaikų poreikių ir saviraiškos tenkinimui.

Pedagogai ir kiti specialistai

Ištaigoje dirba kompetetingi, turintys reikiamą išsilavinimą ir kvalifikaciją pedagogai ir specialistai, nuolat tobulinantis savo profesines ir asmenines kompetencijas bei skleidžiantys savo gerąją patirtį ištaigos, savivaldybės ir respublikos mastu. Mokytojai organizuoja ugdomąją veiklą ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus grupėse. Logopedas dirba su kalbėjimo ir kalbos sutrikimų turinčiais vaikais. Spec. pedagogas padeda vaikams, turintiems intelekto, elgesio ir emocijų,

elgesio ir emocijų, kompleksinių sutrikimų, mokymosi sunkumų. Vaikams, turintiems didelių specialiųjų poreikių, ugdomojoje veikloje padeda mokytojo padėjėjai. Pagalbą vaikams, tėvams ir mokytojams teikia socialiniai pedagogas.

Meninio ugdymo mokytojas lavina vaikų muzikinę klausą, puoselėja taisyklingo dainavimo, choreografinius įgūdžius, supažindina su folkloro elementais, ruošia vaikus konkursams, dalyvauja projektuose. Neformaliojo ugdymo (kūno kultūra) mokytojas organizuoja aktyvaus judėjimo valandėles, sporto renginius bei projektus.

Įstaigos savitumas

Įstaiga atvira visiems vaikams. Specialiųjų poreikių vaikai integruojami į bendrąsias grupes. Įstaigos aplinka pritaikyta visuminiam vaiko ugdymui(si). Įstaiga dalyvauja projektuose, kurių finansavimas skiriamas būtent sąlygų visuminiam ugdymui(si) sudarymui ir tobulinimui. Grupių erdvės skirstomos į veiklos zonas, yra poilsio kampeliai, kur vaikas gali pabūti vienas, pailsėti. Veiklos zonas vaikai renkasi pagal savo pomėgius ir įgūdžius. Ankstyvojo amžiaus grupėse yra atskiri miegamieji, ikimokyklinio amžiaus grupių vaikai veikia ir miega toje pačioje patalpoje. Lopšelyje-darželyje įrengti kambariai eksperimentinei veiklai bei lavinamiesiems žaidimams, kur vaikai ateina paskirtu laiku ir užsiima įvairiomis kūrybinėmis, tiriamosiomis, konstravimo veiklomis. Kiemo teritorija pritaikoma patiršiniam vaikų ugdymui(si). Įrengtos ir nuolat atnaujinamos edukacinės erdvės, kuriose grupės keičiasi kasdien, pereidamos vis į kitą erdvę su kitokiomis priemonėmis ir kitokiomis veiklomis. Mokytojai erdvėse organizuoja ugdomasias STEAM veiklas, atitinkančias tos dienos temą. Taip vaikai kasdien įgauna naujų žinių ir įgūdžių, visapusiškai lavinančių jų gebėjimus.

Ugdymo(si) tikslams plačiai išnaudojama miesto infrastruktūra, kuri leidžia išplėsti ugdymo procesą už įstaigos ribų. Vaikai lankosi miesto bibliotekose, M. K. Čiurlionio muziejuje, Miesto muziejuje, „Girios aid“ muziejuje, Menų kalvėje, sveikatinimo centruose, Vijiūnėlės ir Gydyklų parkuose bei K. Dineikos sveikatingumo parke, Muzikiniame parkelyje, prie Nemuno, Ratnyčėlės ir Druskonio ežero. Šių objektų lankymas, sveikatinimo idėjos, kultūrinis miesto gyvenimas padeda ugdyti vaikuose sveikos gyvensenos pradmenis, grožio supratimą, kūrybiškumą, meilę gimtajam miestui.

Lopšelis-darželis nuo 2014 m. įsijungė į sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą, 2015 m. tapo Vaikų ir jaunimo olimpinio ugdymo projekto „Olimpinė karta“ dalyviu. Pedagogai aktyvina veiklas e-Twinning platformoje, kasmet įsitraukia į „Sveikatiados“, „Futboluko“, asociacijos „Gelbėkit vaikus“ ir respublikinės ikimokyklinio ugdymo kūno kultūros pedagogų asociacijos (RIUKKPA) inicijuotas veiklas.

Lopšelio-darželio ugdytiniai dalyvauja „Dainų dainelės“, „Tramatlulio“ ir kituose muzikiniuose konkursuose, vaikų piešinių konkursuose mieste, respublikoje ir užsienyje, miesto šventėse, koncertuoja sveikatinimo įstaigose.

Įstaigos tradicijos:

- Rudenėlio šventė
- M. K. Čiurlionio gimtadienis
- Advento rytmečiai
- Kalėdinės popietės

- Žiemos olimpiada
- Užgavėnės
- Vasario 16-ji
- Skaitovų konkursas „Gimtinės keliu“
- Velykų savaitė
- Šeimos šventė
- Vaikų išleistuvės
- Vaikų gyrimo diena

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tyrimo metu nustatyta, kad tik apie 41 procentas tėvų išsako savo lūkesčius, o apie 20 procentų pateikia konkrečių idėjų, inicijuoja veiklas. Leisdami vaiką į lopšėlį-darželį tėvai pageidauja, kad būtų užtikrintas vaiko psichinis ir fizinis saugumas, patenkinti judėjimo, socialiniai, pažinimo, specialūs, gabių vaikų poreikiai. Tėvai teigiamai vertina lauko erdvių atnaujinimą, pageidauja daugiau laipynių ir karstynių, kliūčių ruožų, suoliukų prie kiekvieno erdvės. Tėvai pageidautų vaikams, kurie nemori miegoti pietų miego, sąlygų aktyviai veikti atskiroje patalpoje sudarymo. Dalis lauko erdvių įrengtos bendradarbiaujant su tėvais, kitos – tėvams parūpinus reikiamų medžiagų.

Tėvams pageidaujant papildomo ugdymo, įstaigoje organizuojami choreografijos, anglų kalbos būreliai, Robotikos akademijos užsiėmimai. Sudarytos galimybės vaikams nuo 3 metų lankyti greta esančios M. K. Čiurlionio meno mokyklos dalies skyriaus ankstyvojo ugdymo klasę, kur vaikų dalis įgūdžius lavina kvalifikuoti dalies mokytojai.

Bendradarbiavimo su šeima būdai ir formos

- Tėvų susirinkimai
- Konsultacijos
- Paskaitos
- Individualūs pokalbiai
- Dalyvavimas projektuose
- Išvykos
- Šventiniai renginiai
- Bendra veikla ir darbų parodos
- Skelbimų lentos
- Laiškai el. dienyne

- Elektroninis paštas
- Internetinė svetainė, socialiniai tinklai

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Programoje remiamasi keliomis filosofinėmis kryptimis ir pedagoginėmis teorijomis. Progresyvizmo idėjos įtakoja naują požiūrį į vaiką ir jo ugdymą. Todėl vaikų gyvenimas ikimokyklinėje įstaigoje organizuojamas taip, kad vaikui aktyviai veikiant būtų tenkinami jo poreikiai, visapusiškai lavinami gabumai. Dėmesys skiriamas aktyviai vaiko saviraiškai, o ne žinių kaupimui. Sudaromos sąlygos supančią tikrovę pažinti ne iš pavelsių ir pasakojimų, o pačiam tyrinėjant ir eksperimentuojant. Naudojami aktyvūs ugdymo metodai. Pagal rėmimosi šeima principą tėvai įtraukiami į ugdymo procesą. Taip kuriama pasitikėjimo atmosfera tarp šeimos ir pedagogų, įtvirtinama bendra atsakomybė už vaikų ugdymo ir ugdymosi rezultatus.

Progresyvus požiūris į ugdymą siejasi su humanistinės pedagogikos teiginiais. Pripažįstamos ir gerbiamos šeimos vertybės, tėvų bei vaiko teisės ir individualūs jo poreikiai. Akcentuojamas draugiškas pedagogo, vaiko ir jo šeimos bendravimas, teigiamų emocijų ir patyrimo svarba.

Remiantis ekologine raidos teorija stiprinamas savės kaip šeimos, bendruomenės nario, tautos atstovo suvokimas; vaikui sudaromos sąlygos gyvenamosios aplinkos, gamtos, tradicijų pažinimui ir puoselėjimui, patirtiniam ugdymui(si). Ugdymas „išeina“ už įstaigos ribų (vaikai dalyvauja miesto šventėse, lankosi muziejuose, keliauja gamtoje).

Vadovaujantis kognityvinės teorijos teiginiais žadinamas vaiko smalsumas, kūrybiškumas, savai interpretuojant žinias ir įvykius. Orientuojantis į kultūros pedagogiką pripažįstama socialinių ir kultūrinių veiksmų įtaka vaiko raidai, ugdymo procesas organizuojamas taip, kad vaikui perteklinas kultūros vertybės skatintų jo kūrybinius gebėjimus.

Programoje atsispindi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos, Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos, Valstybinės švietimo strategijos 2013-2022 m. nuostatų teiginiai. Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijoje pripažįstama vaiko teisė į visapusišką globą, geras ir saugias sąlygas gyventi ir sveikai vystytis be jokios prievartos, gerbiant jo pažiūras ir pripažįstant lygiateisiu bendruomenės nariu. Vadovaujantis tuo įstaiga kuria optimaliai saugią ir sveiką aplinką, tenkinančią vaiko pažinimo, judėjimo, saviraiškos poreikius. Organizuojant vaikų gyvenimą grupėje atsižvelgiama į vaikų idėjas ir nuomonę. Remiantis Konvencijos nuostatomis apie visapusišką vaiko asmenybės, pagarbos šeimos ir tautos tradicijoms ugdymą, programos turinys apima visas esmines vaiko kompetencijas, kūrybiškumo skatinimą ir plėtojimą, saviraišką.

Atsižvelgiant į Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos bendrąsias nuostatas apie vaiko teisę tapti kompetetingu rūpinantis savimi, plėtoti socialinius tarpasmeninius santykius, programoje akcentuojamos vaikų savarankiškumo ugdymo, dalyvavimo bendruomenės gyvenime ir sėkmingos socializacijos idėjos.

Remiantis Valstybinės švietimo strategijos 2013-2022 m. nuostatų įgyvendinimo priemonėse išsakytomis mintimis apie ikimokyklinio ugdymo paslaugų plėtrą, sudaromos kuo palankesnės ugdymosi sąlygos įvairių gebėjimų ir poreikių (tame tarpe ir specialiųjų) bei socialinę atskirtį patiriantiems vaikams. Bendroji ikimokyklinio ugdymo programa peržiūrima ir koreguojama bei atnaujinama esant poreikiui (atsižvelgiant į ugdymo prioritetus, tėvų pastebėjimus bei pedagogų rekomendacijas).

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

- humaniško – vaiko ir suaugusiojo santykiai grindžiami tarpusavio pasitikėjimu; gerbiama vaiko patirtis, šeima ir jos tradicijos, palaikomi vaikų sumanymai ir džiaugiamasi laimėjimais;
 - demokratiškumo – sudaromos vienos ugdymosi sąlygos visiems vaikams nuo 1 iki 5 metų; vaikas ir jo šeima nediskriminuojami nei dėl ekonominių, nei dėl rasinių, nei dėl socialinių skirtumų;
 - tautiškumo – puoselėjamos tradicinės kultūros vertybės, gerbiant kitų tautų papročius, gyvenimo būdą ir tradicijas; diegiamos dorovinės nuostatos į vaiką supančią aplinką: žmonių santykius, kultūros paveldą, gamtą;
 - integravimo ir diferencijavimo – ugdymo procesas organizuojamas akcentuojant supančio pasaulio vientisumą ir artimiausios aplinkos ypatumus; atsižvelgiama į skirtingą vaikų patirtį, individualias savybes, specialiuosius poreikius;
 - kūrybinio veiklumo – kurdamas vaikas išlaisvina savo vaizduotę, pajunta džiaugsmą ir pasitenkinimą veikdamas bei pasiekęs rezultatą (teigiamas savęs vertinimas);
 - testinumo – vaikas ugdomas, atsižvelgiant į patirtį, įgytą šeimoje; laipsniškai pereinama prie naujos ugdymo pakopos; ikimokyklinio ugdymo programa derinama su priešmokyklinio ugdymo programa;
- partnerystės su šeima ir bendruomene – siekiama tėvų ir bendruomenės sutelktumo partneriškų, pagarbių santykių pagrindu.

III. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas: atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

1. Sergėti ir stiprinti vaikų sveikatą, sudarant sąlygas aktyviam judėjimui, grūdininimui, sveikai mitybai, žalingų įpročių prevencijai; sudaryti saugią aplinką, padedančią adaptuotis ikimokyklinėje įstaigoje bei sėkmingai ugdytis.
2. Skleisti olimpinio dvasią, ugdati kilių ir garbingą elgesį ne tik sporte, bet ir gyvenime, tikslo siekimą, kūno, valios ir minčių darną, džiaugsmą dėl įdėtų pastangų, draugiškumo ir bendradarbiavimo jausmą.
3. Plėsti vaikų supratimą apie juos supančią pasaulį, sudarant galimybę laisvai judėti, stebėti, pažinti, tyrinėti, eksperimentuoti, veikti, dalintis patirtimi.
4. Sudaryti sąlygas vaikų kūrybiškumo plėtočiai, sugebėjimui atskleisti save įvairiomis meninėmis priemonėmis ir būdais, kaip vertybę akcentuojant patį kūrybos procesą ir dalyvavimą jame.
5. Plėtoti vaiko emocinę, socialinę ir kultūrinę patirtį, puoselėjant kultūros vertybes, tautos ir šeimos tradicijas.
6. Akcentuoti vaiko ir gamtos ryšį, sužadinant smalsumą sąlyčiui su gamta ir aplinka, pajaučiant save gamtos dalimi, ją saugant ir tausojant.
7. Plėtoti ypatingų ir specialiųjų poreikių turinčių vaikų gebėjimus, tenkiant jų individualius poreikius.

8. Siekti glaudžios, užtikrinančios visapusę vaikų vystymąsi partnerystės su šeima, bendruomene, socialiniais partneriais.

IV. UGDYMO TURINYS, VERTINIMAS

RUGSĖJIS	MENINĖ RAIŠKA			SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS		
	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (6-7 žingsnis)	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (6-7 žingsnis)
SPALVOTAS RUGSĖJIS	Reaguoja į muzikos garsus, melodijas, balso intonacijas, judesius, suklusdamas, sutelkdamas žvilgsnį, nustodamas arba pradėdamas judėti, krykštaudamas. Žaidžiant supavimo, kykavimo, jodinimo, pištukų žaidimus, bei žaidinimus mėgdžioja įvairias išgirtas intonacijas, parodytus veiksmus. Vienas ir kartu su kitais dainuoja 2–4 garsų daineles, palydėdamas jas judesiais. Apžiūrinėja, tyrinėja ritminius muzikos instrumentus ir jais ritmiškai groja kartu su pedagogu.	Balsu, judesiais, pasirinktu muzikos instrumentu spontaniškai improvizuoja, pritaria klausomam vokalinei, instrumentinės muzikos kūrinii. Savais žodžiais išsako kilsius ispūdžius. Dainuoja vienbalses, dialoginio pobūdžio dainas, jaučia ritmą. Šoka sukanuosius (kai sukamasi poroje) ratelius, paprastų žingsnių šoktus. Vaidindamas stalo, lėlių teatre, vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą, išpletoja vyksmą dialogu, monologu, keisdamas balso intonacijas. Susikuria ištįsą žaidimo aplinką, panaudodamas	Šoka sudėingesnius ratelius. Kurdamas lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus, emocines būsenas. Tikslingai naudoja daiktus, teatro reikmenis, drabužius, aplinką. Eksperimentuoja sudėingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Išraiškingai, skambiu, natūraliu balsu dainuoja dainas a cappella ar su instrumentiniu pritartimu.	Kartu su bendraamžiais žaidžia bendrus žaidimus (kviečia žaisti, priima, prašosi priimamas į žaidimą). Žaisdamas mėgdžioja kitus vaikus, supranta jų norus, stengiasi suprasti kita kalba kalbančio vaiko sumanymus. Tariaisi dėl vaidmenų, siužeto, žaislų. Padedamas suaugusiojo, palaukia savo eilės, dalijasi žaislais, priima kompromisinį pasiūlymą. Gali turėti vieną ar kelis nenuolatinius žaidimų partnerius. Su jais lengvai susipjksia ir susitaiko.	Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę ir nuolat kartu žaidžia. Geranoriškai veikia kartu su kitais, siūlydamas savo sumanymą ar priimdamas kitų sumanymą, fantazuodamas. Tikslingai atsineša žaislą iš namų bendram žaidimui su žaidimo draugu. Paprašius kitam vaikui, duoda pažaisti savo žaislu arba žaidžia juo paeilui. Noriai žaidžia su vaikais iš kitos kultūrinės ar socialinės aplinkos, natūraliai priima vaikų skirtumus. Gali padėti kitam vaikui. Pats randa	Nusiteikęs susipažinti, susidraugauti, geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, stengiasi elgtis pagal savą gero elgesio supratimą. Draugauja bent su vienu vaiku, palankiai, mandagiai, tolerantiskai bendrauja ir bendradarbiauja su visais (dalijasi žaislais, tariasi, supranta kitų norus, derina veiksmus). Supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Pastebi ir priima kitų draugiškumo, palankumo ženklus, gerbia kitus vaikus, išklauso jų nuomonę, iš jų mokosi.

	Kūrybos procesą palydi pasakojimu, komentavimu, gestikuliacijomis, mimika.	daiktus, drabužius, reikmenis. Eksperimentuoja tapybos, mišriomis dalies priemonėmis ir medžiagomis, piešia skaitmeninėmis priemonėmis (piešin programomis telefone, kompiuteryje)	Groja ritmiškai, aiškiai ir pritaria dainoms, šokiams, rateliams, muzikiniams žaidimams. Drąsiai įgyvendina savo kūrybinius sumanymus.	sprendimo būdą arba prašo suaugusiojo pagalbos. Gali turėti draugą arba kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų partnerius	
VERTINIMAS	Diagnostinis vertinimas. Formuojamas vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikišant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirtį ir pan.).				

SPALIS	APLINKOS PAŽINIMAS				MOKĖJIMAS MOKYTIS	
	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)
KĄ ŽEMELĖ UŽAUGINO	Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje. Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus (namai, automobiliai, keliai, parduotuvės ir pan.). Pasako miesto, gatvės, kurioje gyvena, pavadinimus, savo vardą ir pavardę. Pastebi pasikeitimus savo aplinkoje.	Pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas. Moka papasakoti apie savo gimtąjį miestą ar gyvenvietę. Pasako savo gatvės pavadinimą. Įvardija kelis žinomus gimtojo miesto objektus. Gali savarankiškai nueiti į darželio salę, biblioteką, valgyklą. Atranda buitės prietaisų, skaitmeninių technologijų	Pasako tėvų profesijas, įvardija savo gimtinaičius, žino savo namų adresą. Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Skiria ir pavadina suaugusiųjų profesijas, darbus ir buitį palengvinančią techniką (prietaisai, transportas, įrenginiai). Samprotauja apie tai, kad gamindami daiktus žmonės įdeda daug darbo, kokių savybių žmogui reikia	Nori naujų išpuodžių, todėl aktyviai domisi aplinkos daiktais, juda, norėdamas paimti, pasiekti, išbandyti žaislus ar daiktus. Stebi ir mėgdžioja, klausia. Patraukia, pastumia, paridena, įdeda daiktus ir stebi, kas vyksta, bando pakartoti pavykusi veiksmą. Stebi, mėgdžioja, klausia. Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato	Norėdamas ką nors išmokyti, pasako, ko nežino ar dėl ko abejoja. Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas, klauso, ką sako kiti, pasitiksina. Aptaria padarytus darbus, planuoja, ką darys toliau, spėlioja, kas atsitiks, jeigu... Kalba apie tai, ką norėtų išmokyti, ką darys, kad išmokyti, numato, ką veiks	Kalba apie tai, ką norėtų išmokyti, ką darys, kad išmokyti, numato, ką veiks toliau, kai išmoks. Laiko save tikru mokiniu, atradėju. Drąsiai ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeldamas ir sprendžiamas problemas. Išsiaiškina, kokios informacijos reikia, randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose, pvz., enciklopedijose,

Pastebi ir nusako aiškiausiai pastebimus gyvūnų ir augalų požymius. Atpažįsta gamtoje ar paveiksluose dažniausiai sutinkamus gyvūnus, medžius, gėles, daržoves, grybus, pasako jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus ar gyvūnus. Pasako metų laikų pavadinimus ir būdingus jiems požymius, skiria daugiau gamtos reiškinių (rūkas, pūga, šlapdriba).	panaudojimo galimybes, noriai mokosi jais naudotis. Atpažįsta ir įvardija ne tik naminius, bet ir kai kuriuos laukinius gyvūnus. Samprotauja apie naminių ir laukinių gyvūnų gyvenimo skirtumus. Skiria daržoves, vaisius, uogas, nusako, kaip juos naudoti maistui. Domisi dangaus kūnais, gamtos reiškiniais, kurių negali pamatyti (pvz., ugnikalnių išsiveržimas, žemės drebėjimas, smėlio audra).	darbe, kokios yra profesijos. Domisi, kokie daiktai buvo naudojami seniau, kaip jie pasikeitė. Papasakoja apie tradicines šventes. Pastebi aiškiai matomus skirtumus ir panašumus tarp gyvūnų ir tarp augalų. Samprotauja apie tai, kur gyvena, kuo minta naminiai ir laukiniai gyvūnai. Nusako miško, pievos, vandens telkinio augmenijos ir gyvūnijos būdingiausius bruožus (miške vyrauja medžiai ir krūmai, pievose – žolės; vandens telkinių augalai gali augti tik panirę ar pusiau panirę į vandenį ir pan.). Suaugusiųjų padedamas pastebi požymius, kurie rodo augalų bei gyvūnų prisitaikymą gyventi sausumoje ar vandenyje. Moka prižiūrėti kambarinius augalus,	Klausia, kaip kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando. Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus. Mėgsta kūrybiškai žaisti, veikti, siūlo žaidimų ir veiklos idėjas, imasi iniciatyvos joms įgyvendinti, pastebi ir komentuoja padarinius. Džiaugiasi tuo, ko išmoko Pasako, ką veikė ir ką išmoko.	toliau, kai išmoks. Laiko save tikru mokiniu, atradėju. Drąsiai ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeldamas ir sprendamas problemas. Išsiaiškina, kokios informacijos reikia, randa reikiamą informaciją įvairiuose šaltiniuose, pvz., enciklopedijose, žinyuose. Siūlo ir jungia idėjas bei strategijas joms įgyvendinti. Pasako, ką jau išmoko, ko dar mokosi, paaiškina, kaip mokėsi, kaip mokysis toliau.	žinyuose. Siūlo ir jungia idėjas bei strategijas joms įgyvendinti. Pasako, ką jau išmoko, ko dar mokosi, paaiškina, kaip mokėsi, kaip mokysis toliau. Kelia nesudėtingus mokymosi tikslus ir numato, kaip jų sieks, samprotauja apie tai, kaip pavyko. Kalba apie tai, kad daug sužinoti ir daug ko išmoksi apie žmones, daiktus, gamtą galima klausinėjant, stebint aplinką, iš spaudos ir knygu, enciklopedijų, interneto, TV ir kt. Savarankiškai susiranda nesudėtingą informaciją, klausinėja draugus, suaugusiųsius, kai reikia, prašo suaugusiųjų pagalbos. Siūlo idėjas, ko ir kaip galima būtų mokytis kartu, imasi iniciatyvos
--	---	--	--	---	--

				joms įgyvendinti. Mokosi iš kitų
		daržoves, stebi jų augimą. Nurodo kelis gyvūnus, kurie minta tik augalais, ir kelis, kurie minta kitais gyvūnais ir vadinami plėšrūnais. Atpažįsta po kelis miško ir vandens augalus bei gyvūnus, valgomuosius grybus. Paaishkina, kad nežinomų augalų uogų ir grybų negalima ragauti, nes jie gali būti nuodingi. Paaishkina, kaip reikia prižiūrėti kambarinius ar daržo augalus, naminius gyvūnus. Nusako, iš ko ir kaip gaminama duona, pieno produktai. Noriai tyrinėja medžiagų savybes, daiktų sandarą ir apie tai samprotuoja, aiškinasi kodėl; pateikia (ne)įtįpstančių medžiagų, vandenyje (ne)skestančių daiktų pavyzdžių.		

			Domisi gamtos reiškiniais ir jų aiškinimu (rasa, vaivorykštė, vėjai). Nusako, kaip skiriasi orai kitose pasaulio šalyse. Paiškina, kad Saulė apšviečia ir šildo Žemę; samprotuoja, kuo planetos skiriasi nuo žvaigždžių. Tvarkingai ir saugiai elgiasi gamtoje, išvykose, noriai dalyvauja tvarkant ir puošiant aplinką. Paiškina, kaip reikia taupyti elektrą, šilumą ir vandenį, kaip rūšiuoti šiukšles, esant galimybėms jas rūšiuoti. Samprotuoja apie profesijos pasirinkimą, kokių savybių reikia žmonėms, dirbantiems įvairius darbus. Domisi žmonių gyvenimo būdu, jo kaita mūsų ir kitose šalyse.		
--	--	--	--	--	--

		Domisi savo giminės istorija, savo gimtosios vietovės ir Lietuvos žinomais žmonėmis, kultūros ir gamtos paminklais, gali apie kelis trumpai papasakoti. Domisi aktualiais visuomeninio gyvenimo įvykiais. Bando prisiminti atsakomybę už bendrą darbą, stengiasi prisidėti, dalyvauti ikimokyklinės įstaigos ir vietos bendruomenės talkose, šventėse ir kituose renginiuose.		
--	--	---	--	--

VERTINIMAS Diagnostinis vertinimas. Formuojamasis vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikišant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirtį ir pan.).

LAPRITIS	SKAIČIAVIMAS IR MATAVYMAS				KŪRYBIŠKUMAS			
	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)		
KEIČIAIS LAIKAS, MAINOSI RŪBAS	Skaičiavimas Supranta ir pradeda vartoti daiktams lyginti skirtus žodžius: didelis – mažas, ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, storas –	Skaičiavimas Supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo daiktų formos, dydžio ir kitų savybių bei jų padėties erdveje. Skaičiuoja bent iki 5.	Skaičiavimas Susieja daiktų kieki su atitinkamu daiktų skaičių žyminiu simboliu. Pradeda suprasti ryšius tarp skaičių. Pradeda suprasti ir vartoti	Atranda vis naujus dalykus artimiausioje įprastoje aplinkoje. Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma.	Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų. Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto, įsivaizduoja, fantazuoja.	Greitai pastebi ir renkasi tai, kas nauja, sudėtinga. Išvelgia dar neišbandytas veiklos, saviraiškos galimybes, kelia probleminius		

plonas, toks pat – ne toks, kitoks, vienodi – skirtingi ir pan. Pradedą skaiciuoti daiktus, palygina dvi daiktų grupes, vartoti kelintinius skaitvardžius. Matavimas Atpažįsta ir atrenka apskritos (skritulio), keturkampės (keturkampio), kvadratinės (kvadrato) formos daiktus, vienodo dydžio ar spalvos daiktus. Statydamas, konstruodamas, komponuodamas, grupuodamas pradedą atsižvelgti į daikto formą, dydį, spalvą. Pradedą skirti dešinę ir kairę puses. Įvardina paros dalis. Žino metų laikus, jų požymius.	Pastebi, kaip sudaryta daiktų (elementų) seka, gebą praeiti ją 1–2 daiktais (elementais). Skiria kelintinius skaitvardžius. Matavimas Skiria trikampę, stačiakampę formas. Randa mažai besiskiriančius daiktus. Grupuoja, komponuoja daiktus, atsižvelgdamas į jų spalvą, formą arba dydį. Palyginamas daiktų dydžius, naudojasi sąlyginu matu. Supranta, ką reiškia sudėlioti nuo mažausio iki didžiausio, ir atvirkščiai. Supranta, kaip skaitomos knygos. Skiria ir žodžiais išreiškia erdvinius daikto santykius su savimi: priešais mane, už manęs, šalia	žodžius: sudėti, pridėti, atimti, kiek bus, kiek liks ir pan. Skaiciuoja bent iki 10. Lygina daiktų grupes pagal kiekį. Atpažįsta, atkuria, praečia, sukuria skirtingų garsų, dydžių, formų, spalvų sekas. Matavimas Skiria plokštumos ir erdvės figūras. Sugrupuoja daiktus pagal nurodytą požymį. Matuodamas naudoja vienu ar keliais sąlyginiais matais. Lyginamas dydžius, vartoja jų skitumo didumą pabrėžiančius žodžius. Žino, jog gamtoje esama įvairios trukmės pasikartojančių ciklų. Žaisdamas naudoja vis didesne erdve.	Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus. Išvelgia naujas įprastų daiktų bei reiškinių savybes. Pasielkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas. Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų.	Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. Ieško atsakymų, naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, priemonių, atlikimo variantų, lengvai, greitai keičia, pertvarko, pritaiko, siekia savito rezultato. Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitai.	klausimus, diskutuoja, svarsto. Pasineria į kūrybos procesą, įsivaizduoja, fantazuoja, remiasi vidine nuojauta, turimas patirtis jungdamas į naujas idėjas, simbolius, naujus atlikimo būdus. Pats ir kartu su kitais ieško atsakymų, netikėtų idėjų, savitų sprendimų, neįprastų medžiagų, atlikimo variantų, lengvai, greitai keičia, pertvarko, pritaiko, siekia savito rezultato. Nebijo daryti kitaip, būti kitoks, drąsiai, savitai eksperimentuoja.
--	--	--	--	---	---

	manęs, mano kairėje ir pan. Pradeda suvokti praeitį, dabartį, ateitį. Skiria sąvokas šiandien, vakar, rytą.					
VERTINIMAS	Formuojamasis vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikišant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirtį ir pan.).					
GRUODIS	SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS					
	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)			
JAVKU, RAMU IR KVEPIA GERUMU	Akiivaizdžiai parodo prierašumą prie juo besirūpinančio suaugusiojo, atsisakyvus nuo tėvų ar globėjų. Grupėje jaučiasi saugus, rodo pasitikėjimą grupės auklėtojais, suprantą jų jausmus, bendradarbiauja su jais: guodžiasi, kalbasi, klausia, tariasi. Paklaustas suaugusiajam pasako savo nuomonę. Žaidime savaip pervaiko suaugusiųjų	Rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja, įtraukdamas suaugusįjį į savo žaidimus, bendrą veiklą, pokalbius apie savijautą ir elgesį. Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus. Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas – atsiaklausia, derasi, pasako, kaip pasielgė kitas, ir laukia komentarų. Dažniausiai laikosi sutartų taisyklių,	Pasitiki savimi ir savo gebėjimais. Geranoriškai ir pagarbiai bendrauja ir bendradarbiauja su suaugusiais. Pasitiki pedagogais, artimaisiais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi. Pats pasiūlo suaugusiems įdomią bendrą veiklą, išsako savo nuomonę, siekia susitarimų, prašo pagalbos. Domisi suaugusiojo jausmais ir savijauta, užjaucia, pagaili, siūlo savo pagalbą.	Skirtingai reaguoja girdėdamas besikeičiančių intonacijų suaugusiojo kalbimą, muzikos garsus, matydamas gražius gamtos bei aplinkos daiktus ar vaizdus, spalvingas knygelių iliustracijas, šokančius ir vaidinančius vaikus ar suaugusiuosius. Intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka. Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius, matytus šokius, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinius.	Mėgauiasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrisi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais. Grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais. Pastebi kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus). Pasako, kaip jautėsi ir ką patyrė dainuodamas,	Nori matyti ir kurti grožį aplinkoje, kūrybinėje ir kasdienėje veikloje. Atpažįsta ir pasakoja apie muzikoje, šokyje, vaidinime, vizualiajame mene vaizduojamus gamtos, aplinkos, žmonių gyvenimo įvykius, objektus. Išsako samprotavimus apie muzikos, vaidinimo, šokio, dailės, tautodailės kūrinių siužetą, vaizduojamų įvykių kaitą, veikėjams būdingus bruožus, kilusius vaizdinius, potyrius.

	veiksmus, žodžius, intonacijas. Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo. Dažniausiai stengiasi laikytis suaugusiųjų nustatytos tvarkos, priima jų pagalbą, pasiūlymus bei vykdo individualiai pasakytus prašymus. Mėgsta ką nors daryti kartu su suaugusiuoju. Kalbasi, ką nors veikia su nepažįstamais žmonėmis, kai auklėtojas yra šalia jo arba matomas netoli.	suaugusiojo prašymų, pasiūlymų, tačiau stipriai supykęs, išsigandęs, susijaudinęs gali priešintis suaugusiajam. Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar įstaigos kieme.	Žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.	Emocingai reaguoja girdėdamas darymą garsų, intonacijų, žodžių sąsąmbį, žiūrinedamas savo ir kitų piešinėlį, spalvingas knygelių iliustracijas, žaislus, džiaugdamasis savo puošnia apranga. Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis, vaidinimas, dailės darbelis. Džiaugiasi menine veikla, nori dainuoti, šokti, vaidinti, pasipuošti, gražiai atrodyti.	šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Dalijasi išpūdžiais po koncertų, spektaklių, parodų, renginių lankymo. Pasako savo nuomonę apie muzikos kūrinėlį, dainelę, šoki, vaidinimą, dailės darbelį, aplinką, drabužį, tautodailės ornamentais papuoštus daiktus.	Pastebi, kas gražu, ir stengiasi tai panaudoti savo meninėje raiškoje. Pasakoja, aiškina, ką pats sukūrė, kaip kūrė. Pasako, kurių kūrinijų malonu klausyti ir žiūrėti, o kurių nesinori klausyti, nemalonu žiūrėti. Reiškia savo nuomonę, kodėl gražu. Domisi kitų kūrybinėmis idėjomis, sumanymais, geranoriškai juos komentuoja.
--	---	--	---	--	--	---

VERTINIMAS

Formuojamasis vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikisiant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirčių ir pan.).

TYRINĖJIMAS

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

SAUSIS	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)	1-3 METŲ 4 (žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)

VEŽKIT, ROGĖS, I SVEČIUS	Stengiasi išbandyti žaislus ar daiktus, stebi, kas vyksta aplinkui, rodo kitiems, ką pavyko padaryti. Atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis, tačiau rodo susidomėjimą, bando aiškintis, kas tai yra, kaip ir kodėl tai veikia, vyksta. Žaisdamas tyrinėja, išbando daiktus bei medžiagas (pvz., plaukia ar skęsta, rieda ar sukasi ratu, tinka daiktai vienas prie kito, ar ne ir pan.)	Geba suvokti ryšį tarp to, kaip daiktas padarytas ir jo paskirties (pvz., ratai yra apvalūs, nes mašinos paskirtis yra judėti). Domisi medžiagomis, iš kurių padaryti daiktai, ir jų savybėmis. Žino, kad su nežinomais daiktais ir medžiagomis reikia elgtis atsargiai, stengiasi taip daryti.	Domisi aplinka, mėgsta stebėti, kaip auga augalai, kaip elgiasi gyvūnai, noriai atlieka paprastus bandymus. Domisi, kaip seniau gyveno žmonės, kaip žmonės gyvena kitose šalyse. Su suaugusiais ar kitais laikais aptaria nesudėtingų stebėjimų, bandymų ar konstravimo planus, numato rezultatą, mokosi pavaizduoti juos nesudėtingose lentelėse. Lygina daiktus, medžiagas, gyvūnus ir augalus, atsižvelgdamas į savybes, juos tikslingai grupuoja ir klasifikuoja. Domisi gamtinės aplinkos tyrinėjimais (stebėjimais, bandymais). Tyrinėjimams naudoja skaitmenines technologijas. Stebėdamas ar	Išsigandęs, užsigavęs nusiramina suaugusiojo kalbinamas, glaudžiamas. Pradeda valdyti savo emocijų raišką ir veiksmus, reaguodamas į juo besirūpinančio suaugusiojo veido išraišką, balso intonaciją, žodžius. Pradeda valdyti savo emocijų raiškos intensyvumą priklausamai nuo situacijos (pvz., ramioje aplinkoje džiaugsmą reiškia santūriau). Nuolat primenant ir sekdamas suaugusiojo bei kitų vaikų pavyzdžiu laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių. Jeiigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos. Žaisdamas kalba su savimi, nes kalba padeda sutelkti dėmesį, kontroliuoti savo elgesį.	Vis dažniau jausmus išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. Ramioje situacijoje sugalvoja kelis konflikto sprendimo būdus. Retkarčiais primenamas laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių.	Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio ji provokuojančiose situacijose, ieško taikų išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo neigiamas emocijas. Supranta, kad skirtingose vietose yra kitokia tvarka, kitos taisyklės, linkęs jas suprasiti ir jų laikytis.
--------------------------------	--	---	--	--	---	--

		vykdydamas bandymą stengiasi viską atlikti tvarkingai, laikytis sutartų taisyklių. Paaškina, kad gamtą ar socialinę aplinką tyrinėti reikia atsargiai, nežalojant, neniokojant, nurodo, ko reikia saugotis gamtoje (neragauti nepažįstamų vaisių, uogų, neimti į rankas vabzdžių ir t. t.), buityje, gatvėje.	Paklaustas ramioje situacijoje pasako galimas savo ar kito asmens netinkamo elgesio pasekmes.		
--	--	--	--	--	--

VERTINIMAS Formuojamasis vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikisiant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirį ir pan.).

KASDIENIAI GYVENIMO ĮGUDŽIAI				SAVIVOKA, SAVIGARBA		
	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)
VASARIS	Valgo ir geria padedamas arba savarankiškai. Valgo gana tvarkingai. Pradedą naudoti stalo įrankius. Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti. Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko. Suaugusiojo	Valgo tvarkingai, dažniausiai taisyklingai naudojasi stalo įrankiais. Domisi, koks maistas sveikas ir visavertis. Serviruoja ir tvarko stalą, vadovaujamas suaugusiojo. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus.	Valgo tvarkingai. Pasako, jog maistas reikalingas, kad augtume, būtume sveiki. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą – kurio vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviruoja ir tvarko stalą.	Reaguoja į pasakytą savo vardą. Pradedą jausti savo kūno buvimą – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judėjimą. Apžiūrinėja, liečia kitą vaiką, tyrinėja jo kūną. Turi savo kūno išorės vaizdinius – atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje,	Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, apibūdina savo išvaizdą, teisingai pasako, kad suaugęs bus vyras (moteris), tėvelis (mamytė). Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys,	Save apibūdina, nusakydamas fizinės ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę. Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus
MES VAIKUČIAI LIETUVOS	Valgo ir geria padedamas arba savarankiškai. Valgo gana tvarkingai. Pradedą naudoti stalo įrankius. Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti. Pats eina į tualetą, suaugusiojo padedamas susitvarko. Suaugusiojo	Valgo tvarkingai, dažniausiai taisyklingai naudojasi stalo įrankiais. Domisi, koks maistas sveikas ir visavertis. Serviruoja ir tvarko stalą, vadovaujamas suaugusiojo. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus.	Valgo tvarkingai. Pasako, jog maistas reikalingas, kad augtume, būtume sveiki. Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą – kurio vartojimą reikėtų riboti. Savarankiškai serviruoja ir tvarko stalą.	Reaguoja į pasakytą savo vardą. Pradedą jausti savo kūno buvimą – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judėjimą. Apžiūrinėja, liečia kitą vaiką, tyrinėja jo kūną. Turi savo kūno išorės vaizdinius – atpažįsta save neseniai darytose nuotraukose, savo atvaizdą veidrodyje,	Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, apibūdina savo išvaizdą, teisingai pasako, kad suaugęs bus vyras (moteris), tėvelis (mamytė). Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys,	Save apibūdina, nusakydamas fizinės ir elgesio savybes, priklausymą šeimai, grupei, gali pasakyti savo tautybę. Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai. Stebi ir atpažįsta kitų palankumo ir nepalankumo jam ženklus (pasakytus

padedamas nusirengia ir apsirengia, bando prausis, nusišluostyti veidą, rankas. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pasako, kodėl reikia plauti vaisius, uogas, daržoves. Dažniausiai savarankiškai naudojasi tualetu ir susitvarko juo pasinaudojęs. Šiek tiek padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Šiek tiek padedamas plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. Priminus čiudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį. Gali sutvarkyti dalį žaislų, su kuriais žaidė.	Priminus plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą. Priminus tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus. Priminus stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai. Pasako, kad negalima imti degtukų, vaistų, aštrių ir kitų pavojingų daiktų.	Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Suaugusiųjų padedamas pasirenka drabužius ir avalynę pagal orus. Priminus ar savarankiškai plaunasi rankas, prausiasi, šukuojasi, nusišluosto rankas ir veidą. Dažniausiai savarankiškai tvarkosi žaislus ir veiklos vietą. Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių. Stebint suaugusiajam saugiai naudojasi veiklai skirtais aštriais įrankiais. Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus. Žino, kaip saugiai elgtis su nepažįstamais žmonėmis ir gyvūnais.	pavadina kelias kūno dalis. Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats, išreiškia savo norus, pyksta, kai suaugusysis neleidžia to daryti. Džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti, tikisi juo besirūpinančio suaugusiojo pritrimo, palaikymo, pagyrimo. Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“. Savo „aš“ sieja su savo veikla ir daiktų turėjimu – pasako, ką daro, ką turi. Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė, atskiria berniukus nuo mergaičių, pavadina Didžiujasi tu, ką turi ir ką gali daryti, tikisi, kad juo besirūpinantys suaugusieji ir kiti vaikai jį mėgsta ir priima. Supranta, kad turi nuo kitų atskirą savo norų, ketinimų, jausmų pasaulį. Pasako, kaip	kalba apie šeimą, draugus. Savęs vertinimas nepastovus, priklauso nuo tuo metu išaktyto suaugusiojo vertinimo, siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų. Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, savybes, gebėjimus, šeimą, bendruomenę, Tėvynę. Ima suvokti save, kaip galintį daryti įtaką kitam (pralinksminui, padėti ir kt.) ir atsakingai pasirinkti (ką veikti, kaip elgtis, aktyviai dalyvaui priimant su jo gyvenimu ir veikla susijusius sprendimus ar kt.). Juokiasi iš savo klaidų ar mažų nelaimių, jeigu jos nesukėlė rimtų pasekmių.	žodžius, kvietimą žaisti kartu ir kt.) Pasitiki savimi ir savo gebėjimais. Supranta savo augimą, pasako, kaip atrodo, kuo domisi, ką veikia. Jaučiasi esąs savo šeimos, grupės narys, priskiria save giminei (močiutės, seneliai, tetos, pusbroliai, pusseserės), gimtinei. Ima suprasti, ką jis pats gali padaryti, pakeisti, o kas nuo jo norų ir pastangų nepriklauso. Mokosi saugoti savo privatumą, siekia kitų palankumo, yra tolerantiškas kitokiam (kalbančiam kita kalba, kitokios išvaizdos vaikui ir kt
--	---	--	--	---	---

VERTINIMAS				jaučiasi, ko nori jis pats ir kaip jaučiasi, ko nori kitas asmuo. Supranta, kad suaugęs žmogus negalėjo matyti to, ką jis matė, ką darė arba kas atsitiko, jeigu nebuvo kartu (tėvams pasakoją, ką veikė darželyje ir kt.). Mano, kad yra geras, todėl kiti jį mėgsta, palankiai vertina.		
KOVAS	Formuojamasis vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikišant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirtį ir pan.).					
	EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA			SAKYTINĖ KALBA		
	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)
ŽEMĖ-VISŲ NAMAI	Pradeda suprasti, kad skirtingose situacijose (per gimimo dieną, susipykus su draugu) jaučia skirtingas emocijas, kad jas išreiškia mimika, balsu, veiksmiais, poza. Pavadina pagrindines emocijas. Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus. Geriau	Atpažįsta bei pavadina savo jausmus ir įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Vis geriau supranta ne tik kitų jausmus, bet ir situacijas, kuriose jie kyla (pakviečia žaisti nuliūdusį vaiką, kurio i žaidimą nepriėmė kiti). Pradeda kalbėtis apie jausmus su kitais – pasako ar paklausia, kodėl pyksta, kodėl verkia.	Domisi savo ir kitų emocijomis, jausmais bei jų raiška. Atpažįsta ir įvardija ne tik savo jausmus, bet ir nuotaikas bei jų priežastis. Atpažįsta kitų emocijas ar jausmus, bando į juos atsilipti (paguosti, užjausti), keisti savo elgesį (susilaikyti, neskaudinti, atsižvelgti į kito norus).	Klausymas Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinų literatūrine kalba, tarmiškai. Pradeda išklausyti, suprasti ir reaguoti į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas. Stengiasi suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kalbėjimas	Klausymas Klausosi įvairaus turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvairius įvykius, reiškinius, klausosi gyvai, įrašų. Supranta sudėtingesnio turinio tekstus. Supranta, kad	Klausymas Nepertaukdamas klausosi draugų ir suaugusiųjų kalbos, pasakojimų, samprotavimų, komentarų, instrukcijų bendraujančių, planuojančių veiklą, veikiant. Klausosi TV ir radijo laidų vaikams. • Klausosi ir supranta perkeltines kalbėjimo prasmes: dviprasmybes, absurds, humorą,

supranta kitų emocijas ir jausmus, dažnai tinkamai į juos reaguoja (pvz., stengiasi paguosti, padėti). Pradedą suprasti, kad jo ir kitų emocijos gali skirtis (jam linksmą, o kitam tuo pat metu liūdną).				Kalba pats sau, kalba kitam, klausinėja, užkalbina, prašo, pašaukia, kartais laikydamasis elementarių kalbinio etiketo normų. Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veike. Žaidžia garsais ir žodžiais, kuria naujus žodžius. Kalba, pasakoja apie tai, ką mato ir matė, girdi ir girdėjo, ką sužinojo, suprato, vartodamas elementarius terminus, girdėtus naujus žodžius. Kalbėdamas vartoja paprastos konstrukcijos gramatiškai taisysklingus sakinius. Taisysklingai taria daugumą gimtosios kalbos žodžių garsų. Padedant atpažįsta žodyje kelis atskirus garsus. Deklamuoja trumpus eilėraščius, atkartoja trumpas pasakas ar apsakymus, pridėdamas savo žodžių,	kalbama ne gimtąja kalba. Kalbėjimas Natūraliai kitiems kalba apie tai, ką žino, veikia, ko nori, tikisi, nesupratus paaiškina, pakartoja. Kalbėdamas žiūri į akis. Kalba, pasakoja apie tai, kas buvo nutikę, įvykę, tai siedamas su žmonėmis, tautos gyvenimu, gamtos reiškiniais. Vartoja įvairią techniką, transporto priemones bei prietaisus įvardijančius žodžius. Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus. Bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį. Laisvai kalba	fantazijas, palyginimus, žodžių daugiareikšmiškumą. Išklauso ir supranta 3–4 dalių verbalinę instrukciją. Supranta, kad kūrinys turi pradžią, pabaigą, vidurį. Kad jame veikia skirtingi veikėjai, kad yra tam tikra veiksmo vieta. Suvokia pokalbio pasakojimo, skaitomo kūrinio eigą. Kalbėjimas Kalba, pasakoja apie tai, kas patirta (nutikimus, susitikimus, išpūdžius, veiklą) įvykių eilės seka. Kalbasi apie tai, ką norėtų patirti, išgirsti, pamatyti, veikti. Paaiškina konfliktą, nesutarimo esmę, svarsto, tariasi. Nusako žaidimo, veiklos taisykles. Pasakoja kelių įvykių istorijas, pasakojimą palydi pantomima. Kalbasi apie spaudinių
---	--	--	--	---	---	---

				pasakojimą palydėdamas gestais ir mimika	sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis perprastų kalbos taisyklių. Vartoja daugumą kalbos dalių (daiktavardžius, veiksmazodžius, būdvardžius, priešveiksnius, prielinksnius ir kt.). Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą jo paties, tėvų, draugų vardazodžiuose, trumpuose žodžiuose. Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, eilėrašitukus, inscenizuoja. Deklamuoja skaitomų pasakų eiliuotus intarpus.	ilustracijas, fotoalbumu nuotraukas, skelbimus, simbolių gatvėse, parduotuvėse ir kt., apibūdina, aiškina. Pagal taisykles kalbasi telefonu. Taisyklingai vartoja įvairias konstatuojamųjų ir klausiamųjų sakinių formas (kada, kur, kaip ir kt.). Kuria naujus žodžius pagal perprastus žodžių darybos taisykles. Išgirsta visus garsus žodyje ir pasako juos eilės tvarka. Girdėtų kūrinų kalbinės raiškos elementus vartoja pokalbiuose, svarstynuose, erziniuose ir kt. Atpasakodamas kūrinį, vartoja įprastus kūrinio pradžiai ar pabaigai posakius. Deklamuoja modernius eilėraščius. Žaidžia kalba – rimais, rimais, kuria naujus žodžius.
--	--	--	--	---	---	--

VERTINIMAS		Formuojamasis vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikišant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirtį ir pan.).			
BALANDIS		RAŠYBINĖ KALBA		SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS	
1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (7 žingsnis)
PAVASARIS KALBA PAUKŠTELIO BALSU <i>Skaitymas</i> Domisi skaitymu. Prašo paskaityti. Vaizduoja, kad skaito knygą, kuri jam buvo skaityta. Skaito knygelių paveikslėlius, įvardija įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. Atkreipia dėmesį į raides, simbolius (grafinius vaizdus) aplinkoje, pradeda jais manipuluoti įvairioje veikloje. Gėba sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina.	<i>Skaitymas</i> Domisi abėcėlės raidėmis. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Supranta, kad kai kurios raidės turi savo pavadinimą ir specifinę grafinę raidšką. Supranta aplinkoje matomų kai kurių spausdintų žodžių prasmę. Sugalvoja pavadinimus paveikslėliams, knygėlėms. Įvardija specifinius skaitomo teksto veikėjų bruožus.	<i>Skaitymas</i> Domisi knygomis, įvairiais rašytiniais tekstais, supranta nesudėtingą jų siužetą, klausinęja. Žino keliolika abėcėlės raidžių. Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. Pradeda skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Pažįsta parašytą žodį, kaip atskirų raidžių junginį. Gali perskaityti užrašus, kuriuos mato gatvėse, pavyzdžiui, parduotuvių, kirpyklių, kavinių pavadinimus. Gerbia ir tausoja knygas, kitus spaudinius (kalendorius, žurnalus ir kt.). Supranta knygos	Nuolat energingai žaidžia, ką nors veikia, laisvai juda erdvėje, pats keičia veiklą, pasirenka vieną iš kelių daiktų, sugalvoja būdus, kaip pasiekti neprieinamą normą daiktą. Mėgsta išbandyti suaugusiojo pasiūlytus naujus žaislus, žaidimus, neįprastą veiklą. Ekspresyviai reiškia savo norus, sako „ne“. Dažniausiai pats pasirenka ir kuri laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais. Kviečiant, sudominant įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą jam, vaikų grupei ar visai vaikų grupei. Susidūręs su kliūtimi arba nesėkme, bando ką nors daryti kitaip arba	Pats pasirenka ir ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais. Lengviau pereina nuo paties pasirinktos prie suaugusiojo jam, vaikų grupei ar visai vaikų grupei pasiūlytos veiklos. Suaugusiojo pasiūlytą veiklą atlieka susitelkęs, išradingai, savaip, savarankiškai. Ilgesnį laiką pats bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepavykus kreipiasi pagalbos į suaugusįjį grupei pasiūlytą veiklą, siūlo vaikams ir suaugusiajam įsitraukti į jo paties sugalvotą veiklą.	Turiningai plėtoja paties pasirinktą veiklą, ją tęsia po dienos miego, kitą dieną, kelias dienas. Susidomėjęs ilgesniam laikui įsitraukia į suaugusiojo jam, vaikų grupei ar visai vaikų grupei pasiūlytą veiklą, siūlo vaikams ir suaugusiajam įsitraukti į jo paties sugalvotą veiklą. Savarankiškai bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepasisekus bando įtraukti bendraamžius ir tik po to kreipiasi į suaugusįjį. Nustelkęs pradėtu, siūlyti naują veiklą, ją užbaigti, užmegzti naują draugystę, naują kontaktą su suaugusiaisiais.

ir horizontalias linijas. Domisi ne tik įvairiomis rašymo priemonėmis, bet ir galimybę rašyti (planšetiniu kompiuteriu ir kt.) Keverzonėse ir piešiniuose pasirodo realių raidžių elementai ir raidės. Raidėmis ir simboliais (grafiniais vaizdais) pradeda manipuluoti įvairioje veikloje.	valgiaraštis, reklama, bukletas ir pan.). Kopijuoja raides, paprastus žodžius. „Iliustruoja“ pasakas, pasakojimus, istorijas, filmukus, iliustracijose parašydamas nukopijuotas raides, žodžius. Kuria ir gamina rankų darbo knygeles su elementariais nukopijuotais sakiniiais, žodžiais, raidėmis. Braižo ir aiškina planus, schemas, grafikus. Bando rašyti raides, pradedamas savo vardo raidėmis. (Planšetiniame kompiuteryje rašo savo vardą, trumpus žodelius.)	ar kito informacijos šaltinio dalių pavadinimus, jų funkcijas (viršelis, titulinis lapas, autorius, pavadinimas ir kt.). Atpažįsta ir pavadiną keletą įvairių šriftų parašytų raidžių (didžiųjų ir mažųjų, spausdintų ir rašytinių). Atpažįsta ir pavadiną kelis skiriamuosius ženklus (klaustuką, šauktuką, tašką). Imituodamas skaitymą, pagal knygos iliustracijas kuria pasakojimą, panašų į girdėtą skaitant. Imituodamas skaitymą, kuria savo pasakojimą, susijusį su patirtimi, fantazuoja. Teisingai įvardija puslapį, sakinį, žodį, raidę. Bando perskaityti trumpus, jam reikšmingus žodžius (savo vardą, artimųjų vardus, adresą ir kt.). Rašymas	laukia suaugusiojo pagalbos. Siekia savarankiškumo, bet vis dar laukia suaugusiųjų paskatinimo, padėjimo.	Savo iniciatyva pagal savo pomėgius, interesus pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia, ją plėtoja. Nuo pradžios iki pabaigos gali atlikti ir nepatrauklią veiklą. Palankiai priima iššūkius, bando pats įveikti kliūtis. Kreipiasi į suaugusiųjų pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.
--	--	--	---	---

		Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius. Piešiniuose užrašo atskirų objektų pavadinimus. Įvairiais simboliais bando perteikti informaciją. Planšetiniu kompiuteriu rašo raides, žodžius. Supranta rašymo tikslus. Piešiniu, rašinėjimais, raidėmis atvaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus. Piešiniuose, po darbeliais, įvairiuose laiškeliuose, pranešimuose ar kvietimuose rašo atskiras raides, savo vardą, elementarius žodelius. Rašo nepaisydamas žodžių darybos ir jų dėstyimo eilutėje ar puslapyje taisyklių.		
VERTINIMAS	Formuojamas vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikišant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirtį ir pan.).			
	FIZINIS AKTYVUMAS		PROBLEMŲ SPRENDIMAS	

GEGUŽĖ	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (6-7 žingsnis)	1-3 METŲ (4 žingsnis)	3-4 METŲ (5 žingsnis)	4-5 METŲ (6-7 žingsnis)
ŽIEDAIS PRAŽYDO ŽEMĖ	Sėdi, šliaužia, ropoja pirmyn ir atgal, ko nors įsitvėręs atsisloja, stovi laikydamasis ar savarankiškai, žingsniuoja laikydamasis, vedamas arba savarankiškai, išlaiko pusiausvyrą. Savarankiškai atsisloja, atsitupia, eina į priekį, šoną ir atgal, eina stumdamas ar tempdamas daiktą, bėga tiesiomis kojomis, atsisėdęs ant riedančio žaislo stumiasi kojomis, pralenda per kliūtis keturpėsčias, padedamas lipa laiptais aukštyn pristatomuoju žingsniu.	Eina pristatydamas pėdą prie pėdos, pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius, atlikdamas judesius rankomis, judėdamas vingiais. Greitas, vikrus, bėgioja vingiais, bėga ant pirštų galų. Šokinėja abiem kojomis vietoje ir judėdamas pirmyn, ant vienos kojos, šokinėja per virvutę, peršoka žemas kliūtis, pašoka siekdamas daikto. Laipioja lauko įrengimais. Spiria arba meta kamuolių iš įvairių padėčių, į taikinį, tiksliau gaudo, mušinėja. Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisysklingai.	Eina ratu, poroje, atbulomis, šonu, bėga suoleliu. Išvermingas, bėga ilgesnius atstumus. Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į toli, į aukštį. Bėga ar šokinėja derindamas du ar daugiau judesių (bėga ir varosi, spiria kamuolių, bėga ir mojuoja rankomis). Pieštuką ir žirkles laiko taisysklingai, kerpa gana tiksliai, sulenkia popieriaus lapą per pusę, į keturias dalis. Tiksliai kopijuoja formas, raides. Meta ir kartais pataiko kamuolių į krepšį, vartus, taikinį.	Pakartoja nepasisekusį veiksmą, jį keičia, kad pasiektų laukiamą rezultatą. Mimika, gestais ir žodžiais parodo, kad susidūrė su kliūtimi, tikėdamasis suaugusiojo ar vyresnio vaiko pagalbos. Susidūręs su sudėtinga veikla, kliūtimi, išbando jau žinomus veikimo būdus. Nepavykus įveikti kliūties, meta veiklą, prašo arba laukia pagalbos. Drąsiai imasi sudėtingos veiklos, atkakliai, keisdamas veikimo būdus bando ją atlikti pats, stebi savo veiksmų pasekmes, supranta, kada pavyko įveikti sunkumus	Retsykiais pats ieško sunkumų, kliūčių, aktyviai bando įveikti sutiktus sunkumus. Ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais, mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių. Nepasisekus samprotauja, ką galima daryti toliau, kitaip arba prašo suaugusiojo pagalbos.	Ieško tinkamų sprendimų, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes, tariasi su kitais ir atsižvelgia į jų nuomonę, siūlo ir priima pagalbą, mokosi iš savo ir kitų klaidų. Nepasisekus bando kelis kartus, ieškodamas vis kitos išeities arba prašo kito vaiko ar suaugusiojo pagalbos. Supranta ir pasako, ar problemą gali įveikti pats, kartu su kitais vaikais, ar būtina suaugusiojo pagalba.

	išlaikydamas pusiausvyrą. Pastovi ant vienos kojos (3–4 sekundes). Atsispirdamas abiem kojomis pašoka nuo žemės, nušoka nuo laiptelio, peršoka liniją. Eina ant pirštų galų, eina siaura (5 cm) linija, gimnastikos suoleliu, lipa laiptais aukštyn ir žemyn nesilaikydamas už turėklų, šokinėja abiem ir ant vienos kojos, nušoka nuo paaukštavimo. Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų, tiksliau atlieka judesius plaštaka ir pirštais (ima, atgnybia, suspaudžia dviem pirštais, kočioja tarp delnų) bei ranka (mojuoja, plasnėja), įkerpa popieriaus kraštą.	Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais ir ranka (veria ant virvelės smulkius daiktus, sega sagas). Įsisupa ir supasi sūpynėmis.				
VERTINIMAS	Apibendrinamasis vertinimas. Vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikišant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirtį ir pan.).					

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vertinimas – nuolatinis procesas, kuris vyksta pastoviai. Vertinimo paskirtis - padėti vaikui tobulėti. Pedagogas, siekdamas kuo geriau pažinti vaiką, išsiaiškinti jo poreikius, gebėjimus, nuolat ji stebi ir vertina. Vertinimo tikslas – atsižvelgiant į vaiko patirtį, nustatyti pasiekimų lygį ir numatyti ugdymo(si) būdus, siekiant pritaikyti ugdymo(si) procesą vaiko poreikiams ir galimybėms. Vertinimo rezultatai panaudojami ugdymo proceso planavimui, ugdomosios veiklos individualizavimui, tėvų informavimui ir konsultavimui.

Visuminiis vaikų pasiekimų vertinimas atliekamas du kartus per metus: diagnostinis atliekamas mokslo metų pradžioje ar naujam vaikui atėjus į grupę, o apibendrinamasis - mokslo metų pabaigoje. Formuojamasis vertinimas vykdomas visus metus.

Esant elgesio ar įgūdžių ir patirties stokai, informuojama Vaiko gerovės komisija, kuri pasirūpina, kad vaikui (šeimai) būtų suteikta specialistų pagalba. Specialiųjų poreikių vaikams atliekamas tarpinis vertinimas mokslo metų viduryje. Logopedas, spec. pedagogas ir soc. pedagogas vaikų pasiekimus fiksuoja el. dienyuose ir supažindina su jais grupių mokytojas.

Pasiekimai fiksuojami el. dienyuose trumpalaikio plano (savaitės) refleksijos skiltyje bei ilgalaikio plano skiltyje „Ugdomosios veiklos apmąstymai, pokyčių įvertinimas“, kuris atliekamas mokslo metų pabaigoje.

Kiekvienam vaikui kaupiamas jo pasiekimų aplankas. Jį sudaro:

1. Iš tėvų gauta informacija apie vaiko individualius įpročius, kaip jis augo, vystėsi, kokia jo sveikata, charakteris, kokios paramos jam reikia, kokie jo tėvų lūkesčiai.

2. Vaiko darbeliai ir jų analizė.

3. Mokytojų ir Specialistų pastabos, komentarai, pagyrimai ir paskatinimai.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai: vaiko veiklos stebėjimas (informacijos kaupimas, nesikišant į vaiko veiklą), pokalbiai, vaikų komentarai, vaikų kūrybinių darbų analizė, pokalbiai su tėvais, tyrimai (situacijų sudarymas, siekiant išsiaiškinti vaiko patirtį ir pan.).

Vadovaujantis amžiaus tarpinių vystymosi ypatumais bei pasiekimų žingsniais, vertinami atskirų ugdymo(si) sričių pasiekimai ir nustatomas vaiko pasiekimų lygis, kuris fiksuojamas el. dienyso skiltyje „Vaiko pasiekimai“ bei pasiekimų sričių vertinimo kreivėse.

Pedagogas, stebėdamas vaiko pažangą, išsiaiškina, ko gali pasiekti vaikas atitinkamame amžiaus tarpsnyje, bei nusistato ugdymo tikslus, uždavinius ir numato ugdymo(si) rezultatus. Vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimas padeda ir tėvams kelti reikalavimus, kurie atitiktų vaiko pasiekimų žingsnius, priderinti savo lūkesčius prie galimybių, gebėjimų, jei reikia - keisti ugdymo šeimose sampratą.

Vaikų ugdymo(si) pasiekimai aptariami Mokytojų taryboje ir Vaiko gerovės komisijoje. Tėvams informacija pateikiama laiškais ar individualių pokalbių metu. Vaikui išeinant iš darželio, tėvams perduodamas tik vaiko darbelių aplankas.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. 2011-03-17, Nr.XI-1281.
2. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija. Ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Nr.1-983.
3. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija. 2003-05-20, Nr.IX-1569.
4. Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija. 2013-12-23 Nr. XII – 745.
6. Birontienė Z., Budrikaitė A. Ikimokyklinio amžiaus vaikų olimpinio ugdymo programa. U., 2014
7. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas. ŠMM, 2011-06-07, Nr.V-1009
8. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. V., Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
9. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. V., Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
10. Metodinės rekomendacijos Ikimokyklinio ugdymo programai rengti. V., Švietimo aprūpinimo centras, 2006

APTARTA

Druskininkų lopšelio-darželio „Žibutė“

Mokytojų tarybos

2021 m. spalio 13 d. posėdyje (protokolo Nr. 2)